

فصل شانزدهم

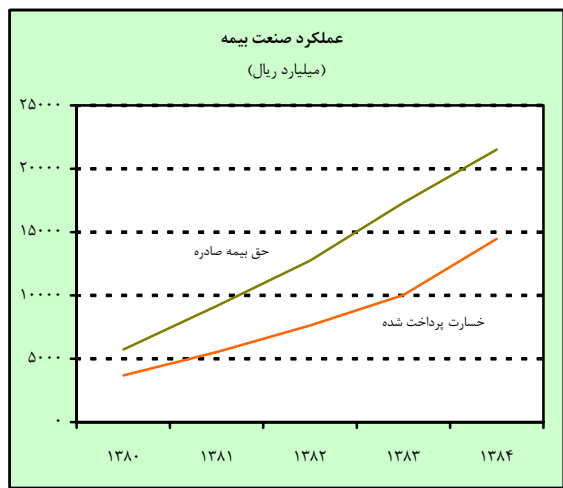
بیمه^(۱)

عملکرد صنعت بیمه کشور^(۲) در سال ۱۳۸۴ نشان دهنده تداوم روند رو به رشد شرکت‌های بیمه به ویژه شرکت‌های بیمه بخش غیر دولتی بود؛ به طوری که سهم شرکت‌های بیمه غیر دولتی از کل بازار بیمه (حق بیمه‌های صادره) در پایان سال ۱۳۸۴ به ۱۳/۷ درصد رسید. در سال مورد بررسی، فعالیت خدمات بیمه‌گری شرکت‌های بیمه در زمینه انواع متداول بیمه موجب شد تا ارزش افزوده خدمات بیمه‌ای کشور به قیمت‌های جاری با ۳۰/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۷۴۲۸/۰ میلیارد ریال و به قیمت ثابت سال ۱۳۷۶ با رشد ۱۱/۶ درصدی به ۱۶۲۴/۰ میلیارد ریال برسد^(۳). روند صعودی حق بیمه صادره در مقایسه با رشد نسبتاً ثابت جمعیت کشور طی سال‌های اخیر موجب شده است تا شاخص حق بیمه سرانه کشور نیز از روندی صعودی برخوردار شود؛ به طوری که حق بیمه سرانه از ۲۵۶/۵ هزار ریال در سال ۱۳۸۳ با رشدی معادل ۲۲/۴ درصد به ۳۱۴/۱ هزار ریال در سال ۱۳۸۴ رسید. از این میزان ۲۹۳/۳ هزار ریال (معادل ۹۳/۴ درصد) به سرانه بیمه‌های غیر زندگی و مابقی به سرانه بیمه‌های زندگی تعلق داشت^(۴).

در سال‌های اخیر، به علت فزونی رشد حق بیمه‌ها در مقایسه با رشد تولید ناخالص داخلی کشور، نسبت حق بیمه به تولید ناخالص داخلی با افزایش همراه بود. نسبت مذکور از ۱/۲۵ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۱/۲۷ درصد در سال ۱۳۸۴ افزایش یافت. در سال مورد بررسی، این نسبت در بیمه‌های غیر زندگی معادل ۱/۱۹ درصد و در بیمه‌های زندگی برابر ۰/۰۸ درصد بود. شایان ذکر است در سال ۱۳۸۴، به شرکت بیمه غیر دولتی نوین مجوز فعالیت داده شد و این شرکت فعالیت خود را در رشته‌های اشخاص (حوادث، درمان و زندگی) آغاز نمود.

۱-۱۶- عملکرد بیمه

بررسی میزان حق بیمه صادره و خسارت پرداختی تا حدودی نشان دهنده بازدهی شرکت‌های بیمه در هر رشته بیمه‌ای است. مقایسه این دو شاخص با تعداد بیمه‌نامه و تعداد خسارت، می‌تواند حجم فعالیت شرکت‌های بیمه را در هر رشته بیمه‌ای مشخص کند.

۱- مطالب این قسمت با استفاده از «گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۴» از انتشارات بیمه مرکزی ایران تهیه شده است.
۲- صنعت بیمه کشور متشکل از بیمه مرکزی ایران (ناظر دولت در بازار بیمه و متولی بیمه‌های بازرگانی)، شرکت‌های بیمه دولتی (ایران، آسیا، البرز و دانا) و شرکت‌های بیمه غیر دولتی (صادرات و سرمایه‌گذاری، پارسیان، کارآفرین، سینا، رازی، ملت، امید، حافظ، توسعه، دی، سامان و نوین) می‌باشد.
۳- ارقام مربوط به ارزش افزوده خدمات بیمه‌ای کشور مقدماتی است.
۴- حق بیمه سرانه، نشان دهنده میزان حق بیمه‌ای است که به طور میانگین برای پوشش بیمه‌ای هر نفر پرداخت می‌شود.

۱۶-۱-۱- حق بیمه صادره^(۱)

در سال ۱۳۸۴، میزان حق بیمه صادره شرکت‌های بیمه اعم از دولتی و غیر دولتی معادل ۲۱۵۰۳/۴ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۲۴/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. در سال مذکور، رشته شخص ثالث با سهمی معادل ۴۳/۳ درصد بیشترین سهم حق بیمه صادره از کل سهم بازار را داشت. پس از آن بیشترین سهم به ترتیب به رشته‌های بدنه اتومبیل، درمان، آتش‌سوزی، زندگی و مسئولیت اختصاص داشت. در سال مورد بررسی، حق بیمه صادره شرکت‌های بیمه در خصوص سهم رشته‌های شخص ثالث، درمان، آتش‌سوزی، زندگی، مسئولیت، بدنه کشتی و پول با افزایش و سایر موارد با کاهش همراه بود. در میان حق بیمه رشته‌های مختلف، رشته‌های پول، درمان، آتش‌سوزی، زندگی، بدنه کشتی، شخص ثالث و مسئولیت به ترتیب از بیشترین رشد در بین رشته‌های بیمه‌ای برخوردار بودند.

در سال مورد بررسی، شرکت‌های بیمه ایران و آسیا در مجموع سهمی معادل ۷۰/۱ درصد از کل حق بیمه‌های صادره بازار بیمه کشور را به خود اختصاص دادند. شرکت‌های بیمه غیر دولتی نیز در سال مورد نظر حدود ۱۳/۷ درصد از کل حق بیمه‌های صادره بازار بیمه را به خود اختصاص دادند که در این میان سهم بیمه غیر دولتی پارسیان ۸/۲ درصد بود.

۱۶-۱-۲- خسارت پرداختی

در سال مورد بررسی، میزان خسارت پرداختی صنعت بیمه کشور ۱۴۴۶۰/۸ میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال ۱۳۸۳ از رشدی معادل ۴۴/۱ درصد برخوردار بود. همانند سال‌های قبل بیش از نیمی از خسارت‌های پرداختی صنعت بیمه به میزان ۵۷/۲ درصد در رشته بیمه‌ای شخص ثالث پرداخت گردید. بعد از رشته مذکور، رشته‌های بیمه‌ای بدنه اتومبیل، درمان و زندگی به ترتیب با ۱۳/۴، ۱۲/۲ و ۴/۷ درصد بیشترین سهم از خسارت‌های پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بودند. در مجموع، ۷۲/۲ درصد از کل خسارت‌های پرداختی صنعت بیمه در سال مورد بررسی بابت پوشش ریسک‌های مربوط به رانندگی و اتومبیل (بیمه‌نامه‌های شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل) بود. در این سال شرکت‌های بیمه دولتی ایران، آسیا، دانا، البرز و شرکت‌های بیمه غیر دولتی به ترتیب ۵۵/۸، ۲۰/۳، ۱۰/۲، ۵/۶ و ۸/۱ درصد از کل خسارت‌های پرداختی بازار بیمه را به خود اختصاص دادند.

۱۶-۱-۳- ضریب خسارت^(۲)

ضریب خسارت صنعت بیمه کشور در سال ۱۳۸۴ معادل ۷۸/۲ درصد بود که ۲/۹ واحد درصد نسبت به رقم مشابه سال قبل افزایش نشان می‌دهد. ضریب خسارت صنعت بیمه کشور طی سال‌های اخیر با نوسان همراه بوده است. در سال مورد بررسی، ضریب خسارت بیمه‌ای شخص ثالث ۱۰۰/۸ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۱/۹ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. به طور کلی، ضریب خسارت رشته‌های بدنه کشتی، درمان، شخص ثالث، اعتبار و مهندسی بالاتر از ضریب خسارت بازار بیمه و بین ۸۹/۵ تا ۱۴۹/۷ درصد و ضریب خسارت سایر رشته‌ها کمتر از رقم بازار بیمه و بین ۱۲/۸ تا ۶۹/۰ درصد بود. مقایسه شرکت‌های بیمه از لحاظ ضریب خسارت نشان می‌دهد که شرکت‌های بیمه ایران، دانا، آسیا و البرز به ترتیب دارای ضرایب خسارت ۸۵/۵، ۸۳/۶، ۷۹/۸ و ۶۴/۰ درصد بودند. در بخش غیر دولتی نیز ضریب خسارت شرکت بیمه سینا ۶۴/۱ درصد، پارسیان ۵۶/۶ درصد، رازی ۵۰/۷ درصد، کارآفرین ۴۱/۳ درصد، امید ۳۵/۲ درصد، توسعه ۲۷/۹ درصد، حافظ ۱۸/۸ درصد، صادرات و سرمایه‌گذاری ۱۸/۷ درصد، سامان ۱۵/۵ درصد، دی ۹/۳ درصد و ملت ۶/۱ درصد بود. شایان ذکر

۱- «حق بیمه صادره» شامل بیمه‌نامه‌هایی است که در سال مورد بررسی صادر شده باشند، اعم از اینکه اعتبار آنها به پایان رسیده یا نرسیده باشد.
۲- «ضریب خسارت»، حاصل نسبت «خسارت واقع شده» به «حق بیمه عاید شده» است. «حق بیمه عاید شده» شامل مجموع حق بیمه صادره و تفاضل ذخیره حق بیمه ابتدا و پایان سال است. همچنین «خسارت واقع شده» عبارت از حاصل جمع خسارت‌های پرداختی و تفاوت بین خسارت‌های معوق انتها و ابتدای هر سال است.

است افزایش ۲/۹ واحدی ضریب خسارت بازار بیمه در سال مذکور متأثر از افزایش این ضریب در هر دو بخش دولتی و غیر دولتی و عمدتاً ناشی از عملکرد شرکت‌های بیمه ایران، البرز و پارسیان بوده است؛ به طوری که در بخش دولتی بیشتر مربوط به رشته‌های بیمه‌ای درمان و بدنه اتومبیل و در بخش غیر دولتی مربوط به رشته‌های بیمه‌ای شخص ثالث و بدنه اتومبیل بوده است.

۱۶-۱-۴- تعداد بیمه‌نامه

در سال ۱۳۸۴، صنعت بیمه کشور بیش از ۱۷/۷ میلیون فقره بیمه‌نامه صادر نمود که در مقایسه با سال قبل ۱۱/۵ درصد رشد نشان می‌دهد. از مجموع بیمه‌نامه‌های صادره ۳۹/۴ درصد به بیمه شخص ثالث اختصاص داشت. در مجموع، ۷۷/۳ درصد از کل بیمه‌نامه‌ها در این سال مربوط به بیمه‌نامه‌های اتومبیل (شخص ثالث، حوادث سرنشین و بدنه اتومبیل) بود. در این سال تعداد بیمه‌نامه صادره نفت و انرژی بیشترین رشد (۴۶/۷ درصد) را در بین سایر رشته‌های بیمه‌ای دارا بود. بررسی آمار مربوط به تعداد بیمه‌نامه‌های شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد که شرکت‌های بیمه ایران و آسیا به ترتیب ۵۲/۷ و ۲۴/۲ درصد از کل بیمه‌نامه‌های بازار بیمه کشور را صادر کردند. در سال مزبور سهم شرکت‌های بیمه غیر دولتی از تعداد کل بیمه‌نامه‌های صادره ۱۱/۸ درصد بود که در مقایسه با سال قبل ۳۶/۱ درصد رشد داشته است.

۱۶-۱-۵- تعداد خسارت

تعداد خسارت‌های پرداخت شده صنعت بیمه در سال مورد بررسی با ۲۸/۸ درصد افزایش نسبت به سال قبل به حدود ۳/۰ میلیون مورد رسید. رشته بیمه‌ای شخص ثالث با برخورداری از ۶۱/۲ درصد رشد نسبت به مدت مشابه سال قبل بیشترین سهم خسارت پرداختی از کل سهم بازار (۳۸/۷ درصد) را داشت. پس از آن رشته بیمه‌ای درمان با ۲/۴ درصد کاهش رشد نسبت به مدت مشابه سال قبل، ۳۶/۳ درصد از سهم کل بازار را به خود اختصاص داد. با احتساب سهم رشته‌های بیمه‌ای بدنه اتومبیل و حوادث، در مجموع رشته‌های بیمه‌ای چهارگانه فوق ۹۵/۴ درصد از کل تعداد خسارت‌های پرداختی بازار بیمه کشور را دارا بودند. بررسی آمار مربوط به تعداد خسارت‌های پرداختی شرکت‌های بیمه نشان می‌دهد در این سال شرکت‌های بیمه ایران و دانا در مجموع ۶۷/۵ درصد از کل تعداد خسارت‌های صنعت بیمه کشور را پرداخت کردند. همچنین در سال ۱۳۸۴، سهم شرکت‌های بیمه غیر دولتی از تعداد کل خسارت‌های پرداختی بازار بیمه ۶/۷ درصد بود که در مقایسه با سال قبل حدود ۲۴۴/۷ درصد رشد داشته است.

۱۶-۲- شرکت‌های بیمه

در سال مورد بررسی، رتبه‌بندی شرکت‌های بیمه از نظر تولید حق بیمه در مقایسه با سال قبل تغییر نکرد و شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، بخش غیر دولتی، دانا و البرز به ترتیب با در اختیار داشتن ۵۲/۸، ۱۷/۲، ۱۳/۷، ۹/۴ و ۶/۹ درصد از حق بیمه بازار به دنبال هم قرار گرفتند. در سال مذکور، از سهم شرکت‌های بیمه ایران، آسیا و البرز مجموعاً ۲/۸ واحد کاسته شد و به سهم شرکت‌های بیمه دانا و بخش غیر دولتی افزوده شد.

طی سال ۱۳۸۴، شرکت بیمه ایران به لحاظ حجم فعالیت همچنان سهم اصلی بازار را در اختیار داشت. در این سال حق بیمه‌های صادره شرکت‌های بیمه غیر دولتی، دانا، ایران، البرز و آسیا نسبت به سال قبل به ترتیب ۵۱/۸، ۲۸/۲، ۲۳/۸، ۲۰/۵ و ۹/۰ درصد افزایش یافت. همچنین سهم شرکت‌های بیمه ایران، آسیا، دانا، بخش غیر دولتی و البرز از

عملکرد صنعت بیمه در سال ۱۳۸۴

درصد تغییر	۱۳۸۴	▲ ۱۳۸۳
حق بیمه صادر شده (میلیارد ریال)	۲۱۵۰۳/۴	۱۷۳۱۷/۶
خسارت پرداخت شده (میلیارد ریال)	۱۴۴۶۰/۸	۱۰۰۳۲/۳
ضریب خسارت (درصد)	۷۸/۲	۷۵/۳

ماخذ: گزارش آماری عملکرد صنعت بیمه کشور، سال ۱۳۸۴، بیمه مرکزی ایران
۱- تغییر در واحد است.

خسارت‌های پرداختی بازار بیمه به ترتیب ۵۵/۸، ۲۰/۳، ۱۰/۲، ۸/۱ و ۵/۶ درصد بود که در مقایسه با سال قبل سهم شرکت‌های بیمه آسیا، البرز و دانا در مجموع به میزان ۹/۶ واحد کاهش و سهم شرکت‌های بیمه ایران و بخش غیر دولتی به همین میزان افزایش یافت.

مقایسه شرکت‌های بیمه از لحاظ ضریب خسارت در سال ۱۳۸۴ نشان می‌دهد که در بین شرکت‌های بیمه، ضریب خسارت شرکت‌های بیمه ایران، دانا و آسیا بیشتر از ضریب خسارت بازار بیمه بوده است. در سال مورد بررسی، ضریب خسارت شرکت‌های بیمه دولتی دانا و آسیا و شرکت‌های بیمه غیر دولتی توسعه، ملت، صادرات و سرمایه‌گذاری، امید، کارآفرین و حافظ کاهش و ضریب خسارت بقیه شرکت‌های بیمه افزایش یافته است.

۱۶-۳- دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه

در سال ۱۳۸۴، دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه با رشدی معادل ۲۱/۱ درصد به ۲۸۱۰۴/۰ میلیارد ریال رسید که علت عمده این امر، رشد بیمه‌گذاران و نمایندگان در سمت دارایی‌های شرکت‌های بیمه بوده است. در سال مورد بررسی، سپرده‌های بانکی کوتاه‌مدت و بلندمدت شرکت‌های بیمه به ترتیب با ۲۷/۹ و ۱۳/۷ درصد افزایش به ۱۴۲۹/۴ و ۴۸۶۶/۸ میلیارد ریال رسید. سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت انجام شده توسط شرکت‌های بیمه نیز به ترتیب با رشد ۱۵/۲ و ۱۰۰/۵ درصدی به ۴۶۷۶/۵ و ۱۴۳۳/۱ میلیارد ریال رسید. در سال ۱۳۸۴، شرکت‌های بیمه منابع سرمایه‌گذاری خود را بیشتر به سمت سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت در مقایسه با سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت سوق دادند. در حالی که بدهی‌های جاری در سال مورد گزارش با ۱۵/۱ درصد رشد نسبت به سال ۱۳۸۳ روبه‌رو بود، رشد بدهی‌های غیر جاری و ذخایر ۲۷/۹ درصد و حقوق صاحبان سرمایه ۱۲/۷ درصد بود.

خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌های بیمه (۱)

(میلیارد ریال)

درصد تغییر	در پایان سال		
	۱۳۸۴	▲ ۱۳۸۳	
			دارایی‌ها:
			دارایی‌های غیر جاری
۲۲/۷	۱۱۶۰۱/۸	۹۴۵۶/۳	دارایی‌های نامشهود
۴۴/۱	۶۵/۷	۴۵/۶	دارایی‌های مشهود
۱۵/۳	۳۴۸۰/۳	۳۰۱۹/۲	سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت (۲)
۱۰۰/۵	۱۴۳۳/۱	۷۱۴/۸	سپرده‌های بانکی بلندمدت
۱۳/۷	۴۸۶۶/۸	۴۲۸۰/۸	اوراق قرضه دولتی و غیر دولتی
-۶/۸	۴۰۱/۷	۴۳۱/۲	مطالبات بلندمدت
-۷۳/۳	۲۷/۱	۱۰۱/۵	سایر (۳)
۵۳/۷	۱۳۲۷/۱	۸۶۳/۲	دارایی‌های جاری
۱۹/۹	۱۶۵۰۲/۲	۱۳۷۵۸/۰	موجودی کالا
۱۱/۰	۱۲/۱	۱۰/۹	حساب‌ها و اسناد دریافتی
۱۷/۹	۱۷۸۶/۹	۱۵۱۵/۴	سپرده‌های بانکی کوتاه‌مدت
۲۷/۹	۱۴۲۹/۴	۱۱۱۸/۰	سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت (۴)
۱۵/۲	۴۶۷۶/۵	۴۰۶۰/۷	شرکت‌های بیمه داخلی و خارجی
۳۳/۳	۴۶۵/۶	۳۴۹/۲	بیمه‌گذاران و نمایندگان
۴۳/۳	۶۳۹۷/۷	۴۴۶۵/۱	موجودی بانکی و وجوه نقد
-۳۴/۲	۱۴۱۴/۹	۲۱۵۰/۴	سایر (۵)
۲۶۱/۴	۳۱۹/۱	۸۸/۳	جمع دارایی‌ها = جمع بدهی‌ها
۲۱/۱	۲۸۱۰۴/۰	۲۳۲۱۴/۳	بدهی‌ها:
			بدهی‌های جاری
۱۵/۱	۵۱۸۲/۴	۴۵۰۴/۱	بدهی‌های غیر جاری و ذخایر
۲۷/۹	۱۵۴۳۵/۴	۱۲۰۶۵/۸	حقوق صاحبان سرمایه
۱۲/۷	۷۴۸۶/۲	۶۶۴۴/۴	

مآخذ: بیمه مرکزی ایران

- ۱- شامل شرکت‌های بیمه غیر دولتی و دولتی می‌باشد.
- ۲- شامل سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها و مشارکت‌ها و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های ساختمانی و مشارکت مدنی می‌باشد.
- ۳- شامل وام به کارکنان و سایر می‌باشد.
- ۴- شامل سرمایه‌گذاری در بورس و اوراق مشارکت می‌باشد.
- ۵- شامل سپرده اتکایی قبولی و پیش‌پرداخت‌ها (مالیات) می‌باشد.